

'Het taboe op het bespreken van gezinsproblemen verdwijnt'

Signs of Safety-trainer Manna van 't Slot focust vooral op het netwerk van een gezin.

'Je kunt allerlei therapieën geven, maar als er geen bodem is, landt een behandeling niet', zegt Manna van 't Slot. 'Die bodem bestaat uit je netwerk, uit mensen die ervoor je zijn en ondersteuning bieden als het nodig is. Daarom focus ik op het vinden van zo goed mogelijke connecties.' Van 't Slot heeft jarenlange ervaring in de jeugdzorg en werkt nu als *Signs of Safety* trainer en consultant. Ze houdt zich vooral bezig met gezinnen waar kindermishandeling speelt of lijkt te spelen.

Manna van 't Slot

Bij het eerste gesprek met een gezin raadt Van 't Slot al aan om iemand mee te nemen. Ze weet het, het is niet gebruikelijk in de jeugdzorg, maar als je naar het ziekenhuis gaat voor iets ernstigs, neem je toch ook iemand mee? 'Deze gezinnen kampen met grote problemen, het gaat om heftige onderwerpen. Mensen die hoog in de stress zitten, kunnen niet goed luisteren en niet de juiste vragen stellen.' Zelf merkt ze het ook: als ze tegenover een gezin alleen zit, komt er eerder agressie en weerstand.' Met een vertrouwd gezicht erbij is dat een stuk minder.'

Beschermende factor

Vaak hebben gezinnen waar zij mee werkt een klein netwerk. Uit onderzoek is bekend dat het hebben van een ondersteunend netwerk een van de belangrijkste beschermende factoren tegen kindermishandeling is. 'Daarom benadruk ik dat het gezin op zoek moet naar connecties. Vaak staan ze er niet voor open, vanwege schaamte. Ik leg ze uit dat als zij sneller van ons willen afkomen, een netwerk noodzakelijk is. Ook vertel ik ze dat wij als hulpverleners van acht tot vijf werken, terwijl huiselijk geweld meestal plaatsvindt in de avonduren en de weekenden. Juist dan heb je hulp nodig.'

Van 't Slot zet verschillende tools in om het netwerk van een gezin in kaart te brengen en uit te breiden, vooral vanuit de *Family Finding*-methode, die toegespitst is op het netwerk. 'Vaak gaat het om vragen als 'Wie zou je kind bellen als er problemen zijn?', 'Wie heeft er ooit iets belangrijks gedaan voor je kind?' of 'Wie houdt er volgens je kind van haar/hem?' Uiteindelijk kom je dan vaak tot een aantal mensen die, naast de ouders, het kind ook liefde kunnen geven.'

Netwerkberaad

Tijdens een netwerkberaad maken de aanwezigen afspraken over wie in elke situatie wat gaat doen. Van 't Slot geeft als voorbeeld een depressieve moeder die 's ochtends haar bed niet uit komt. De buurvrouw merkt het 's ochtends als eerste op, als de gordijnen dicht blijven. Zij krijgt de sleutel om ervoor te zorgen dat de kinderen toch naar school kunnen. Of neem het gezin waar de ruzies tussen vader en moeder vaak hoog oplopen. Vader weet dat hij op het moment dat hij zichzelf verliest altijd zijn broer kan bellen, die dan langskomt om hem te kalmeren.

'Als je het goed doet, oefen je kritieke momenten ook nog in de vorm van een rollenspel met het gezin, de kinderen en het netwerk'

Van 't Slot: 'Het is belangrijk dat vooral op de kritieke momenten, zoals een overdrachtsmoment tussen vader en moeder of een periode waarin er *teveel* stressfactoren spelen, een gedetailleerd plan klaarligt. Als je het goed doet, oefen je het ook nog in de vorm van een rollenspel met het gezin, de kinderen en het netwerk.'

Liefdevolle arm

De houding van de hulpverlener is in deze benadering een belangrijke succesfactor, zegt Van 't Slot. 'Je moet echt invoelen hoe belangrijk "een belangrijke ander" voor het kind is. Voor hem of haar is die liefdevolle arm zo belangrijk om het trauma minder heftig te maken. Dat is de grote winst van het inzetten van het netwerk.'

Om kinderen te betrekken, gebruikt Van 't Slot regelmatig netwerkcirkels die specifiek daarop gericht zijn. 'Binnen *Family Finding* hebben we allerlei tools om kinderen en pubers te bevragen op hun netwerk en om dat netwerk ook te activeren. Maar het gebeurt ook regelmatig dat kinderen of jongeren bij een netwerkoverleg aanwezig zijn, nadat we ze goed voorbereid hebben en samen gekeken hebben hoe ze tijdens zo'n bijeenkomst zelf de regie kunnen houden.'

'Voor de ouders gaat het taboe op het bespreken van gezinsproblemen ervan af, als ze mensen om zich heen hebben staan met wie ze die kunnen delen. Een moeder zei: "Ik vond het altijd lastig om te zeggen dat ik het niet redde met mijn baby, maar nu ik het gezegd heb *voelt* het een stuk beter". Dat de moeder dit zegt levert veiligheid op voor de baby, want als nu het thuis allemaal niet goed lukt, belt ze de buurvrouw.'

Reactie Arianne Struik:

'Mensen zijn sociale wezens. Sociale steun geeft ons een veilig *gevoel* en maakt ons weerbaarder om met stress om te gaan. Denk aan vissen, die zwemmen in scholen als er op hen gejaagd wordt. In gezinnen waarin sprake is van chronische traumatisering zien we echter vaak het tegenovergestelde: trauma leidt tot schuld, schaamte, geheimhouding en isolatie. Uit onderzoek is gebleken dat relaties de belangrijkste sleutel vormen tot herstel.

Door het betrekken van hun netwerk kunnen ouders zich meer gesteund en verbonden gaan voelen. Dat weten we wel, maar in de praktijk gebeurt het nog *veel* te weinig. Manna laat zich niet uit het veld slaan en gebruikt innovatieve methoden die niet alleen effectief zijn gebleken, maar ook nog leuk zijn om uit te voeren. Elke gezin is weer een nieuwe, bijzondere ervaring. Ik hoop dat meer professionals deze tools gaan gebruiken.'

Meer lezen: Perry, B.D., & Dobson, C.L.: (2013). [The neurosequential model of therapeutics](#)